

PLASTİK SANATLAR ALANINDA GÜNÜMÜZ -CAM-SERAMİK-ÇİNİ SANATÇI SEÇKİLERİ-3

Editörler

Doç. Memduha Candan GÜNGÖR
Prof. Dr. Fahrettin GEÇEN

© Copyright 2025

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-375-519-5

Ön Kapak Resmi

Ayfer KARAMANİ

Doç. Senem Aker ENSARİ Özel Koleksiyon

Kitap Adı

Plastik Sanatlar Alanında Günümüz -Cam-Seramik-Çini Sanatçı Seçkileri-3

Arka Kapak Resmi

Öğr. Gör. Ümit PARSIL

Editörler

Memduha Candan GÜNGÖR

ORCID iD: 0000-0002-4850-7447

Fahrettin GEÇEN

ORCID iD: 0000-0002-0787-7505

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Bisac Code

ART000000

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

DOI

10.37609/akya.3692

Kütüphane Kimlik Kartı

Plastik Sanatlar Alanında Günümüz -Cam-Seramik-Çini Sanatçı Seçkileri-3/ ed. Memduha Candan Güngör, Fahrettin Geçen.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2025.

172 s. : resim. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253755195

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İçindekiler

BÖLÜM 1	Sukhburen Narankhuu: Geleneksel ve Çağdaş Arasında Bir Moğol Seramik Sanatçısı	1
	<i>Ezgi YALÇINKAYA</i>	
BÖLÜM 2	Türk Porselen Ressamı “Esin Alptuna”.....	11
	<i>Gamze GÖRGÜNAY</i>	
BÖLÜM 3	Ömrünü İznik Çinilerinin Klasik Yöntemlerle Yeniden Uygulamasına Adayan Bir Çini Ustası: Faik Kırımlı.....	33
	<i>Kemal ÇALIŞKAN</i> <i>Serap IŞIKHAN</i>	
BÖLÜM 4	Gürcistan Seramik Sanatında Nato Eristavi’nin İlham Veren Yolu	55
	<i>Maged Mohamed Zaky HASSAN</i>	
BÖLÜM 5	Bir Masanın İzinde: Jens Pfeifer’in Sanatı	71
	<i>Mehmet AYDIN</i>	
BÖLÜM 6	Efe Türkel’in Eserlerine Kavramsal Bir Bakış.....	85
	<i>Pınar ÇALIŞKAN GÜNEŞ</i>	
BÖLÜM 7	Parçadan Bütüne Ferda Tazeoğlu Filiz’in Seramikleri	101
	<i>Selim ÇINAR</i>	
BÖLÜM 8	Ayfer Karamani’nin Sanatına Bütüncül Bir Yaklaşım.....	113
	<i>Senem Aker ENSARİ</i>	

BÖLÜM 9	Geleneğin Taşıyıcısı: Çini Sanatçısı Mehmet Koçer.....	133
	<i>Şükran DURAN</i>	

BÖLÜM 10	Posthümanist Bir Sanatçı Olarak Juliette Clovis	145
	<i>Yusuf Can KULAK</i>	

Yazarlar

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet AYDIN
Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi Cam Bölümü

Kemal ÇALIŞKAN
Yapı ve Kredi Bankası, Kız Mesleki ve
Teknik Anadolu Lisesi

Dr. Öğr. Üyesi Selim ÇINAR
Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik Bölümü

Ar. Gör. Şükran DURAN
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi

Doç. Senem Aker ENSARİ
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel
Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü

Arş. Gör. Serap ERDOĞAN
Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü,
Seramik Anasanat Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Gamze GÖRGÜNAY
Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik Bölümü

Doç. Pınar ÇALIŞKAN GÜNEŞ
Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar
Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü

**Öğr. Gör. Maged Mohamed Zaky
HASSAN**
Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar
Fakültesi, Seramik ve Cam Tasarımı
Bölümü

Doç. Serap IŞIKHAN
Dokuz Eylül Üniversitesi,
Geleneksel Türk Tarih

Yusuf Can KULAK
Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Dokuz Eylül
Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü

Doç. Ezgi YALÇINKAYA
Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi,
Geleneksel Türk Sanatları Bölümü

Katkılarından dolayı Öğr. Gör. Ümit PARSIL'a teşekkür ederiz

BÖLÜM 1

SUKHBUREN NARANKHUU: GELENEKSEL VE ÇAĞDAŞ ARASINDA BİR MOĞOL SERAMİK SANATÇISI

Ezgi YALÇINKAYA¹

GİRİŞ

Çağdaş Moğol sanatçılarının seçkin bir temsilcisi olan Sukhburen Narankhuu, geleneksel ve çağdaş arasında benzersiz bir köprü kuran seramik sanatçısıdır. 1982 yılında Moğolistan'ın başkenti Ulaanbaatar'da dünyaya gelen sanatçı, beş yaşından itibaren kil ile oynamaya başlamış ve bu tutkusu onu uluslararası tanınırlığa sahip bir sanatçı haline getirmiştir.

Narankhuu'nun sanatı, beş elementin – toprak, su, ateş, hava ve metal – uyumlu dansından doğar. Sanatçı bu felsefeyi şöyle açıklar: “Dünya oluşurken su, ateş, hava, toprak ve metal olmak üzere beş elementten oluştuğu düşünülür. Seramik eser yaparken önce doğadan toprak alırız, onu suyla karıştırırız, sonra havada kurutur ve ateşte pişiririz. Son olarak, metalden elde edilen sırla kaplayarak eser ortaya çıkar. İnsan yapısında bu beş element bulunduğu için, ister istemez aynı elementlerden oluşan seramik eserlere çekilir.” Eserlerinde genellikle kapalı gözlü figürler kullanan Narankhuu, bu tercihi ile izleyicilere kendi yorumlarını yapma özgürlüğü tanır. “Heykellerimin özü şimdiki zamanda değil. Bir gün gözlerini açacaklar diye umuyorum, düşünüyorum” diyen sanatçı, zamanın ötesinde bir sanat anlayışını benimser.

¹ Doç., Uşak Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, ezgi.yalcinkaya@usak.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-3900-1804

Sanatçı, son sözlerinde şöyle demektedir: “Bundan sonra işimi yapıp gitmekten ziyade mütevacı, sakin olup var olan her şeye şükretmek gerekir” (Tengis, 2021). Bu sözler, onun sanatının özünü oluşturan felsefeyi özetlemektedir: alçakgönüllülük, farkındalık ve şükran.

SONUÇ

Narankhuu’nun seramik eserleri, geleneksel ve çağdaş arasında bir köprü kurmakta, geçmiş ve gelecek arasında bir diyalog başlatmaktadır. Onun sanatı, Moğolistan’ın zengin kültürel mirasını çağdaş bir dille yeniden yorumlayarak, küresel sanat sahnesinde yerini almıştır.

Sukhburen Narankhuu’nun seramik sanatı, geleneksel Moğol kültürünün derinliklerinden beslenen ancak evrensel bir dile sahip olan özgün bir ifade biçimidir. Sanatçının kapalı gözlü figürleri, henüz uyanmamış bir bilinci, gelecekte açılacak gözleri temsil ederken, beş elementin dengeli kullanımı, evrenin temel yapısını ve insanın bu yapıyla olan ilişkisini yansıtır.

Narankhuu’nun sanatsal yaklaşımı, kültürel kimliğin sabit bir form değil, dinamik bir anlam üretme süreci olduğunu göstermektedir. Batı modernizminin biçimsel dilini basitçe benimsemek yerine, Moğol kültürünün derin yapısından anlatı mantığını çıkarmakta ve bunu çağdaş bir dille ifade etmektedir. Bu yaklaşım, küreselleşme çağında kültürel kimliğin nasıl korunup geliştirilebileceğine dair önemli bir örnek sunmaktadır.

Kaynakça

- Tengis, M. (2021, Ağustos 19). Н.Сүхбүрэн: Миний баримлын мөн чанар “одоо цагт биш” юм байлгүй дээ [N. Sukhburen: The essence of my sculptures is “not in the present time,” it seems]. Eguur.MN. <https://eguur.mn/236465/> (Erişim Tarihi 10.05.2025)
- Azsaikhan, A. (2021, Nisan 9). Уран бүтээлээр “наадагч” Н.СҮХБҮРЭН [Artist “Player” N. Sukhburen: Interview - Portrait of the Creator]. *Ergelt.mn*. https://ergelt.mn/news_full/153/single/7512 (Erişim Tarihi 05.05.2025)
- Art of UB Gallery. (t.y.). Sukhburen Narankhuu. <https://www.artofubgallery.com/artists/sukhburen-narankhuu> (Erişim Tarihi 05.05.2025)
- Mandach Naran. (2023). Sukhburen Narankhuu: Skulpturen – Together One [Broşür]. https://mandach-naran.org/wp-content/uploads/2023/12/Sukhburen_Skulpturen_advertisement_Together_One_2023_opt.pdf (Erişim Tarihi 05.05.2025)
- China Changchun International Ceramics Symposium. (2025, May 5). Appreciation of works by renowned Mongolian ceramist Sukhburen Narankhuu—Deel (图文) <http://www.cctyg.com/En/News/2025-05-05/291.html> (Erişim Tarihi 10.05.2025)

Cuturi Gallery. (2023). *Sukhburen Narankhuu*. <https://www.cuturigallery.com/artists/135-sukhburen-narankhuu/> (Erişim Tarihi 10.05.2025)

NordArt. (2022). *Sukhburen Narankhuu*

https://www.nordart.de/fileadmin/downloads/kuenstler/2022/Mongolia2022/NordArt2022_SUKHBUREN.pdf (Erişim Tarihi 10.05.2025)

Amartuvshin, E. (2023, Haziran 5). Velin сэтгүүл: Н.Сүхбүрэн болон түүний эргэцүүллийн ертөнцийн тусгал болсон бүтээлүүд [Velin magazine: N. Sukhburen and his works reflecting his contemplative world]. Buro247.mn. <https://www.buro247.mn/culture/expert/sukhburen-velin-setguul-yariltslaga.html> (Erişim Tarihi 10.05.2025)

Görsel Kaynakça

Görsel 1- Deel, 75 x 33 x 24 cm

<https://www.buro247.mn/culture/expert/sukhburen-velin-setguul-yariltslaga.html> (Erişim Tarihi 05.05.2025)

Görsel 2- I am Inside, Out Side, 54 x 35 x 22 cm

<https://www.buro247.mn/culture/expert/sukhburen-velin-setguul-yariltslaga.html> (Erişim Tarihi 05.05.2025)

Görsel 3- Cloud Mountain, 2023, 75 x 37 x 18 cm

<https://www.cuturigallery.com/exhibitions/111/works/artworks-10891-sukhburen-narankhuu-cloud-mountain-2023/> (Erişim Tarihi 05.05.2025)

Görsel 4- Mountain of Fog, 2023, 66 x 27.5 x 21 cm

<https://www.cuturigallery.com/exhibitions/111-liminal-hubert-le-gall-khairulddin-wahab-quentin-garel-steven/> (Erişim Tarihi 05.05.2025)

BÖLÜM 2

TÜRK PORSELEN RESSAMI “ESİN ALPTUNA”

Gamze GÖRGÜNAY¹

GİRİŞ

Türkiye’de önemli bir porselen ressamı olarak tanınan Esin Alptuna, eğitim ve sanat pratiğini Türkiye, Avrupa ve Amerika’da yaklaşık 30 yılı aşkın süre boyunca geliştirmiş, çok yönlü bir sanatçı ve eğitimcidir. Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere ve Amerika gibi çeşitli ülkelerde porselen dekorlama teknikleri üzerine kapsamlı eğitimler almış; bu süreçte uluslararası alanda önemli atölyelerde çalışmış ve üretimlerde bulunmuştur. 1990’dan bu yana Türkiye’de ve yurt dışında çok sayıda öğrenci yetiştiren Alptuna, 1992’den beri merkezi Amerika’da bulunan “International Porcelain Artists and Teachers” (PAT) kurumunun bir üyesidir (Alptuna, 2017). Sanatçı, Avrupa’da edindiği zengin kaynak arşivini ve deneyimlerini, porselenin tarihi ve dekorasyon tekniklerine ilgi duyan öğrenci ve akademisyenlerle paylaşarak alana önemli katkılarda bulunmuştur. Yoğun seyahatleri ve farklı kültürlerde yaşaması, Alptuna’nın üretim ve öğretim anlayışını besleyen önemli bir unsur olmuş; aynı zamanda çeşitli eğitim ve kültür kurumlarında aktif görevler üstlenmiştir.

Porselenin Avrupa kültürlerindeki önemi, bu malzemenin yalnızca zarif bir kullanım eşyası olarak değil, aynı zamanda sanatsal bir ifade aracı olarak benimsenmesine neden olmuş; bu durum, porselen ressamlığı olgusunun da gelişimini beraberinde getirmiştir. Türkiye’de ise bu sanat dalının kurumsallaşması ve estetik bir dil kazanması, Avrupa’ya kıyasla daha geç bir dönemde gerçekleşmiştir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, gamze.gorgunay@atauni.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-0617-5832

Sanatçının biçimsel arayışları ve teknik uygulamaları, aynı zamanda dönemsel eğilimlerle de örtüşen bir estetik tavrın izlerini taşır. Geleneksel tekniklerin korunması ile yenilikçi yaklaşımların harmanlandığı bu üretim anlayışı, Esin Alptuna'yı yalnızca bir zanaatkâr ya da usta değil, aynı zamanda düşünsel arka planı güçlü bir sanatçı kimliğine de taşır. Eserlerindeki her bir teknik tercih, aynı zamanda bir anlatı stratejisi olarak işler; izleyiciye yalnızca görsel bir haz sunmakla kalmaz, aynı zamanda düşünsel bir katılım da önerir.

Sonuç olarak Alptuna'nın porselen üzeri dekor uygulamaları, hem teknik düzeydeki yetkinliği hem de içeriksel zenginliği ile Türk seramik sanatında özgün bir yere sahiptir. Bu bağlamda sanatçının üretimleri, yalnızca bireysel bir sanat pratiği olarak değil, aynı zamanda gelenek ile çağdaşlık arasında kurulan bir sanat dili olarak değerlendirilmelidir. Alptuna'nın çalışmaları, porselenin narin yapısına rağmen güçlü bir anlatım alanı yaratılabileceğini ve bu alanda özgün yaklaşımların mümkün olduğunu göstermektedir.

Kaynaklar

- Alptuna, E. (2017, Nisan–Haziran). Bir tutkudur porselen [Röportaj]. *Sanat ve Hayat Dergisi*, 1(2), 56–60.
- Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>
- Haberal, E. (2021). 19. Yüzyılda 'Eser-i İstanbul' Damgalı Porselen Üretimi. (Yayın No.706685), [Yüksek Lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kalyoncu, H. (2011). *Topkapı sarayı müzesi yıldız porselenleri koleksiyonu'nun değerlendirilmesi*, (Yayın No.304365), [Doktora tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Serin, S. (2020). *Yıldız Porselen Fabrikası: Saray Bahçesindeki Üretimin Kalbi*. *Tarih Dergisi*, 72, 139-166.
- The Art Story. (2021). *The Arts & Crafts Movement Overview*. <https://www.theartstory.org/movement/arts-and-crafts/>

Görsel Kaynakça

- Görsel 1:** Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>
- Görsel 2:** Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>

- Görsel 3:** Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>
- Görsel 4:** Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>
- Görsel 5:** Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>
- Görsel 6:** Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>
- Görsel 7:** Esin Alptuna kişisel koleksiyonu
- Görsel 8:** Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>
- Görsel 9:** Alptuna, E. (t.y.). *Porselen sanatçısı*. Esin Alptuna Resmi Web Sitesi. <https://www.esinalptuna.com/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-painter/porselen-sanati-porselen-boyama-kurslari-dersleri-sanatcisi-porcelain-painting-china-painting-sergiler.html>
- Görsel 10:** Esin Alptuna kişisel koleksiyonu
- Görsel 11:** Esin Alptuna kişisel koleksiyonu

BÖLÜM 3

ÖMRÜNÜ İZNİK ÇİNİLERİNİN KLASİK YÖNTEMLERLE YENİDEN UYGULAMASINA ADAYAN BİR ÇİNİ USTASI: FAİK KIRIMLI

Kemal ÇALIŞKAN ¹

Serap IŞIKHAN ²

GİRİŞ

İznik, tarih öncesine dayanan kuruluşundan bugüne dek geçirdiği süreç boyunca üzerinde Eski Yunan, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Devleti gibi önemli uygarlıklara ev sahipliği yapmış, halen bu medeniyetlerin miraslarıyla adeta açık hava müzesi durumunda varlığını devam ettiren önemli bir merkezdir. Geçirmiş olduğu her dönemde stratejik konumunun yanı sıra siyasal, sosyal, kültürel ve dinsel olarak ön plana çıkmıştır. Tüm bunların yanında sanatsal anlamda asıl çıkışını 15.yüzyıldan itibaren ortaya koyduğu eşsiz güzellikteki çinileriyle yapmıştır. Osmanlı Devleti'nin gelişip, ilerlemesine paralel olarak varlığını sürdüren İznik Çiniciliği, devlet anlayışının İslam felsefesiyle buluştuğu, ileri teknoloji altyapısı ve üstün estetik yorumuyla 16. yüzyılda zirve noktasını yaşayarak kendini göstermiştir. 18.yüzyıla gelindiğinde artık birer birer kapanan atölyelerden geriye ustalardan kalabilecek yazılı kaynakların da bulunmayışı, İznik çini sanatının tüm sırlarıyla birlikte tarihe gömülmesine zemin hazırlamıştır. Yüzyıllarca kendi üretim yerinin ismiyle anılarak Osmanlı Çiniciliğinin en önemli çini ve seramik üretim merkezi konumunda olan İznik, değişen dünya düzeniyle birlikte 20.yüzyıla kadar çinicilik faaliyetlerinden uzak kalmıştır.

¹ Yapı ve Kredi Bankası, Kız Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, caliskan_kemal@outlook.com, ORCID iD: 0009-0002-9828-0364

² Doç., Dokuz Eylül Üniversitesi, Geleneksel Türk Tarih, serap.isikhan @deu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-9224-5256

modern çalışmalar şeklinde olduğunda olumlu anlamda farklılıktan bahsetmek mümkün olacaktır.

Faik Kırımlı'nın çini sanatını başlatıp İznik'ten gidişinin ardından İznik'te bugün hali hazırda yüzleri geçen atölye bulunmaktadır. Bunların büyük bir çoğunluğu aslında hediyeelik eşya dükkânı vasfındadır ve sadece çini satışı gerçekleştirilmektedirler. Bu atölyelerin içerisinde, İznik'te bahsi geçen çiniciliğin tekrar başladığı yıllardan günümüze kadar sağlam temellerle Amel-i Faik'in izinde çalışmalarına devam eden atölyeler varlığını korumaktadır.

Faik Hoca'nın da tabiriyle bugün dahi “*Birkaç atölye hariç işin derinine inerek çini yapan ustalar değil de satıhta İznik'i arayanlar*” olarak karşımıza çıkan birçok atölye bu işi hediyeelik eşya ticaretine dökse de İznik'te bulunan birkaç değerli usta (atölye) ile yetiştireceği öğrenciler büyük umut vadetmektedirler.

Kaynaklar

- Aktan Özel, Latife (2013). Faik Kırımlı ve Türk Çini Sanatına Katkısı. *İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı'nın Hayatı ve Sanatı*. İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.14-17.
- Aktan, Latife (2007). Çiniyi Yaşam Biçimine Dönüştüren Ameli Faik. *El Sanatları*, Sayı:4,ss:70-73.
- Alpman, Nazım. (2009). *Anadolü'nün Elleri*. İstanbul: Türkiye Halk Bankası. ss.109- 130.
- Altun, Ara. (1998). Günümüzün Ustaları. *Osmanlı'da Çini Seramik Öyküsü*. İstanbul: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası. ss.287-312.
- Altun, Ara & Demirsar Arlı, Belgin. (2004). İznik Çiniciliği. *Tarih Boyunca İznik*. İstanbul: İznik Eğitim ve Öğretim Vakfı, ss.237-244.
- Atasoy, Nurhan. (1997), 1582 Sürname-i Hümayun Dügün Kitabı, İstanbul
- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı* (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.
- Aşkın, Servet. Onay. (1998). Çinicilik Sanatının Günümüz İmzası, Araştırmacı Faik Kırımlı. *Art Dekor*, ss.80-83.
- Bakla, Erdinç. (2010). *İstanbul'un 100 Çini ve Seramik Sanatçısı*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi.
- Barandır, Sevdâ. (1998, Ekim). Çini Ustaları. *Art Dekor*, ss.180-198.
- Çalışkan, Kemal. (2019) 20 yy'de İznik Çinilerinin Yeniden Ortaya Çıkışı ve Bu Süreci Etkileyen Bir Çini Ustası: Faik KIRIMLI, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İzmir, yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Demirel, Zeynep. (2018). *Çiniyi Geçmişten Geleceğe Taşıyan İsimdir*
- Doğanay, Erkan. (2013). Kırmızıyı Arayan Adam. *İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı'nın Hayatı ve Sanatı*. İstanbul: Küçük Çekmece Belediyesi Kültür Yayınları. s.11.
- Evcı, Selim. (Yöneten). (2002). *Kırmızıyı Arayan Adam* [Sinema Filmi].
- İrteş, M. Semih. (2013). Bursa, İstanbul, İznik Çinileri ve Faik Kırımlı. *İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı Hayatı ve Sanatı*. İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.26-29.
- Unutmaz, İrfan. (1987). Günümüzde Kütahya Çini Ustaları. *Antika*, sayı:28.
- https://www.pendik.bel.tr/veri/dokumanlar/6757e197a0f64_2021-faik-kirimlin-izinde-katalog.pdf (E.T.13.05.2025)

Faik Kırımlı. Ocak 15, 2019 tarihinde Dünyabizim: <https://www.dunyabizim.com/portre/ciniyi-geçmişten-geleceğe-tasiyan-isimdir-faikkirimli-h30150.html> (E.T.13.05.2025)

Görsel Kaynakça

Görsel 1- Alpman, Nazım. (2009). *Anadolu'nun Elleri*. İstanbul: Türkiye Halk Bankası. ss.109-130.

Görsel 2- https://www.pendik.bel.tr/veri/dokumanlar/6757e197a0f64_2021-faik-kirimlin-izinde-katalog.pdf

Görsel 3- <https://www.pendik.bel.tr/data/dokumanlar/2021-faik-kirimlin-izinde-katalog.pdf>

Görsel 4- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.

Görsel 5- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.

Görsel 6- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.

Görsel 7- Atasoy, Nurhan (1997), 1582 Sürname-i Hümayun Düğün Kitabı, İstanbul

Görsel 8- Çalışkan, Kemal. (2019) 20 yy'de İznik Çinilerinin Yeniden Ortaya Çıkışı ve Bu Süreci Etkileyen Bir Çini Ustası: Faik KIRIMLI, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İzmir, yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Görsel 9- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.

Görsel 10- Çalışkan, Kemal. (2019) 20 yy'de İznik Çinilerinin Yeniden Ortaya Çıkışı ve Bu Süreci Etkileyen Bir Çini Ustası: Faik KIRIMLI, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, İzmir, yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi

Görsel 11- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.

Görsel 12- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.

Görsel 13- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.

Görsel 14- Amel-i Faik, İznik Çinisinin İzinde Faik Kırımlı, Hayatı ve Sanatı (2013). İstanbul: Küçükçekmece Belediyesi, ss.11-191.

Görsel 15- Aktan, Latife (2007). Çiniyi Yaşam Biçimine Dönüştüren Ameli Faik. *El Sanatları*, Sayı:4

BÖLÜM 4

GÜRCİSTAN SERAMİK SANATINDA NATO ERİSTAVI'NİN İLHAM VEREN YOLU

Maged Mohamed Zaky HASSAN ¹

GİRİŞ

Sanat, yalnızca estetik bir ifade biçimi olmanın ötesine geçtiğinde; toplumlara yön veren, bireylerde dönüşüm yaratan güçlü bir araca dönüşür. Nato Eristavi'nin yaşamı ve üretim pratiği, bu dönüşümün Gürcistan'daki en özgün örneklerinden biridir. Kilin biçimlenişinde yalnızca bir form değil, aynı zamanda bir fikir, bir kültür ve bir direniş bulan Eristavi; sanatçı, tasarımcı ve girişimci kimliklerini ustalıkla harmanlayarak seramik sanatını hem yerel hem de küresel ölçekte yeniden tanımlamaktadır. Kurucusu olduğu "White Studio" ve diğer yaratıcı girişimleri aracılığıyla yalnızca kendi sanatsal ifadesini inşa etmekle kalmayan Nato, aynı zamanda bir ekosistem kurarak birçok sanatçının, zanaatkârın ve yaratıcı bireyin yolunu da aydınlatmıştır.

Bu çalışma, Eristavi'nin vizyoner yaklaşımının Gürcistan'daki seramik sanatına nasıl yön verdiği, sürdürülebilir sanat üretimiyle girişimciliği nasıl birleştirdiği ve ilham verici liderliğinin ardındaki felsefe hakkında kendisiyle yapılan röportajdan yola çıkılarak hazırlanmıştır.

Nato Eristavi, Tiflis'te yaşayan ve çalışan bir Gürcü seramik sanatçısı, tasarımcı, küratör ve girişimcidir. Seramik alanında 25 yılı aşkın süredir aralıksız çalışmalarıyla Gürcü sanat sahnesinde silinmez bir iz bırakmıştır. Nato, 1989'dan 1994'e kadar Tiflis Devlet Sanat Akademisi'nde seramik alanında güzel sanatlar eğitimi alarak bu sanat formuna derin bir sevgi ve tutku geliştirmiştir.

¹ Öğr. Gör., Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik ve Cam Tasarımı Bölümü, magedhassan@erciyes.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4299-8935

toplamaya hevesli meraklıların sayısında da paralel bir artış yaşanmaktadır. Nato Eristavi, vizyonu ve sarsılmaz girişimleriyle Gürcistan'da ve dünya genelinde sayısız birey için ilham kaynağı olmaya devam etmektedir.

Kaynaklar

Nato Eristavi ile 03.05.2025 tarihinde yapılan çevrimiçi röportaj

<https://www.facebook.com/nato.eristavi>

<https://www.facebook.com/studiowhite2>

<https://www.facebook.com/groups/186563705467>

<https://www.ringringart.com/>

https://www.ceramicsnow.org/news/reviving-georgian-ceramics-with-vawaa-learn-from-master-artist-nato/?fbclid=IwY2xjawKCEOpleHRuA2FlbQIxMQABHm2j2wM_cwaBScQ-cgKZsEDPdr6UkZu8qXWkxxNS9isI7zHAzA_wMQaRjfKl9_aem_N3ar3s2CciM7pRY_MmpYbg&sfnsn=scwspwa

<https://vawaa.com/artists/nato-ceramics-jewelry-tbilisi-georgia>

<https://www.britannica.com/place/Soviet-Union>

<https://www.britannica.com/place/Georgia>

Görsel Kaynakça

Görsel 1. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 2. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 3. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 4. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 5. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 6. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 7. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 8. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 9. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 10. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 11. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 12. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 13. Sanatçı Kişisel Arşivi

Görsel 14. Sanatçı Kişisel Arşivi

BÖLÜM 5

BİR MASANIN İZİNDE: JENS PFEIFER'İN SANATI

Mehmet AYDIN¹

*“Bir unsuru diğerinden ayırmak,
birbirlerine olan derin etkilerini görmezden gelmek anlamına gelir.”*

Jens PFEIFER

GİRİŞ

Sanat insanlık tarihinin en eski ve en güçlü anlatım biçimlerinden biridir. İnsanoğlu duygu ve düşüncelerini, hayal gücüyle harmanlayarak sanat vasıtasıyla somutlaştırır. Heykelden resme, mimariden performansa, müzikten cama kadar pek çok farklı formda karşımıza çıkan sanat, bir düşünce biçimi olarak insanlığın dünyayı algılama ve yorumlama sürecine eşlik eder. Erinc’e göre “sanat, yalnızca heykel, resim, senfoni demek değildir. Sanat, hayatı anlayan zekânın, onu en ilgi çekici, en güzel biçimlere sokması demektir (Erinc, 1995: 70).” Sanat, insanoğlunun içsel ve dışsal dünyaları arasında köprü kurarak, farklı duygu ve düşüncelerin evrensel bir dille ifade edilmesi olarak da ele alınabilir. Sanatçılar ise, “son derecede ilgi çekici buldukları ama aynı zamanda da kelimelere dökmenin olanaksız olduğu bir şeyi, bir anlayışı, bir düşünceyi sezgisel olarak kavrar ve böylece bunu bir sanat yapıtı olarak görünür kılmanın peşine düşerler (Fineberg, 2014: 15)”.

Sanatta bir anlatım aracı olarak kullanılan cam, bir malzeme olmaktan çok daha fazlasını ifade eder. “Cam, bizi adım adım geleceğe taşıyan kadim bir mad-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Cam Bölümü, maydin9@anadolu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-9249-6183

Bu süreç aynı zamanda anlamlı dostlukların ve profesyonel ilişkilerin temelini atıldığı bir platform olmuştur. Öğrencilerin birbiriyle olan ilişkileri; farklı kültürlerin sanata bakışı ve sanatı işlemlerini görebilmek açısından oldukça verimli geçmiştir. Bu süreçte Jens ile tanışmak benim için de hem kişisel hem de mesleki hayatıma önemli katkı sağlayan değerli bir bağ oluşturmıştır. Jens'in çalışmaya getirdiği dinamik enerji, farklı perspektiflerle zenginleştirdiği bakış açıları ve iş birliğine duyduğu açık yaklaşım bu etkinliği benim için çok daha keyifli hale getirmiştir. Bu vesileyle hem çalışmaya sunduğu değerli katkıları hem de bu kitap bölümüne olan destek ve ilham verici iş birliği için Jens'e gönülden teşekkür etmek isterim. Onun enerjisi, perspektifi ve iş birliğine açık yaklaşımı, sürecin her aşamasında önemli bir fark yaratmış ve bu çalışmanın şekillenmesinde büyük bir rol oynamıştır.

Kaynaklar

- Ering, Sıtkı M., 1995. Kültür Sanat Sanat Kültür. Çınar Yayınları, İstanbul.
- Fineberg, Jonathan, 2017. 1940'tan Günümüze Sanat- Varlık Stratejileri. Karakalem Kitabevi Yayınları, İzmir.
- Garrison, John, 2019. Cam, çeviren Songül Bakar. İthaki, İstanbul.
- Glass Innovation Center, 1999. Innovations in Glass, The Corning Museum of Glass, New York.
- Pfeifer, J. ile sohbet, 14-19 Nisan 2025. Eskişehir, Türkiye.
- Pfeifer, J. ile yazılı röportaj (e-mail ile), 11,14,15 Mayıs 2025.
- https1: <https://urbanglass.org/glass/detail/the-glass-virus-academic-seminars-in-europe-go-online-in-new-zoom-discussion-series-that-debuts-wednesday-october-28th>, E. T.: 19.05.2025

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. "Bugs 1", Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 2. "Guns", Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 3. "Elevated Nation" Detay, Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 4. "Elevated Nation", Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 5. "Mapping the Night", Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 6. "Mapping the Night" Detay, Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 7. "Bugs 2", Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 8. "Bohemian Cut 1", Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 9. "Golden Cut", Jens Pfeifer'in kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 10. "Kesişimler: Masada Bir Diyalog" atölyesi, Göktuğ Günkaya'nın kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 11. "Kesişimler: Masada Bir Diyalog" atölyesi sergi kurulum süreci, Selvin Yeşilay'ın kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.
- Görsel 12. "Kesişimler: Masada Bir Diyalog" atölyesi sergi açılışı sonrası, Göktuğ Günkaya'nın kişisel fotoğraf arşivi, Mayıs 2025.

BÖLÜM 6

EFE TÜRKEL'İN ESERLERİNE KAVRAMSAL BİR BAKIŞ

Pınar ÇALIŞKAN GÜNEŞ¹

GİRİŞ

Sanatçı ve akademisyen Efe Türkel, 1978 yılında Kütahya'da doğmuştur. Türkel, sanatla iç içe bir aile ortamında büyümüş, dedesi ve babası profesyonel olarak sanat ve zanaatla ilgilenmişlerdir. Bu sanat dolu ortamda yetişmesi ve Kütahya'nın köklü çini geleneği, seramik ve çini sanatının sanatçı için her zaman özel bir yere sahip olmasına neden olmuştur. Çocukluk yıllarında çini atölyelerinde çalışmış, usta sanatçı Sıtkı Olçar'ın yanında çıraklık yapmıştır. Aile dostları olan Mehmet Gürsoy gibi önemli sanatçılarla yakın ilişkiler kurarak sanatla iç içe bir çocukluk geçirmiştir. Bu ortam, onun da hayatını sanat ve tasarımla sürdürme isteğini güçlendirmiştir.

1995 yılında Kütahya Güzel Sanatlar Lisesi, Resim Bölümü'nden mezun olarak Dokuz Eylül Üniversitesi'nde Seramik Bölümü'ne girmeye hak kazanmış, 1999 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü'nden bölüm birincisi olarak mezun olmuştur. 2002 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Seramik ve Cam Anasanat Dalı Yüksek Lisans Programı'nı, 2008 yılında da Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanatta Yeterlik Programı'nı tamamlamıştır. 2002 yılında aynı üniversitede akademik kariyerine başlamış ve öğretim elemanı olarak görev almıştır.

Eğitim süreci boyunca birçok ulusal ve uluslararası sempozyumlarda, önce asistan olarak, sonra katılımcı sanatçı olarak yer almıştır. Özellikle Prof. Sevim

¹ Doç., Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü, pinar.caliskan@deu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-1759-0855

Sonuç olarak, Efe Türkel'in sanatsal üretimi; teknik ustalık, kavramsal derinlik ve kültürel duyarlılığın bütünleştiği, çağdaş seramik sanatına yön veren örneklerden biridir. Onun eserleri, yalnızca biçimsel estetiğiyle değil, toplumsal meselelerle kurduğu eleştirel diyalog sayesinde de etkileyicidir. Sanatçının seramik aracılığıyla inşa ettiği görsel ve düşünsel dünya, izleyiciye sadece bir sanat yapıtı değil, bir düşünme biçimi sunmaktadır. Bu yönüyle Türkel, hem bugünün sanat ortamında hem de gelecek kuşaklara ilham verecek nitelikte özgün bir sanatçı kimliği taşımaktadır.

Kaynaklar

- Cirlot, J. E. (2002). A Dictionary of Symbols (J. Sage, Trans.). Routledge.
- Güneş, P. Ç. (2025, Mayıs 2). Efe Türkel'in Sanatsal Üretimleri ve Sanata Bakış Açısı (Yayınlanmamış Röportaj). Röportaj Yapan; Pınar Çalışkan Güneş.
- Şengül, Y. (2023, Aralık 30). Konuğumuz Efe Türkel. youtube.com: <https://www.youtube.com/watch?v=rCwodIQpgUE> adresinden alındı
- Türkel, E. (2025, Nisan 29). Dokuz Eylül Üniversitesi Akademik Veri Yönetim Sistemi. Eğitim Bilgileri: <https://avesis.deu.edu.tr/efe.turkel/egitim> adresinden alındı
- egazete.cumhuriyet.com.tr. (2010). Cumhuriyet e-gazete: <https://egazete.cumhuriyet.com.tr/katalog/4131/2010/1/22/2> adresinden alındı
- <https://www.galeri-a.com.tr/>. (2021, Ekim 20). başka bir dünya /Another World: <https://www.galeri-a.com.tr/index.php/2021/10/20/baska-bir-dunya-another-world/> adresinden alındı

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 2. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 3. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 4. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 5. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 6. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 7. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 8. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 9. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 10. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 11. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 12. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 13. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 14. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 15. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 16. Kişisel Erişim, Mayıs 2025
- Görsel 17. Kişisel Erişim, Mayıs 2025

BÖLÜM 7

PARÇADAN BÜTÜNE FERDA TAZEÖĞLU FİLİZ'İN SERAMİKLERİ

Selim ÇINAR¹

GİRİŞ

Ferda Tazeoğlu Filiz, 2009'da Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Cam Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2016'da Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı'ndan "21. yy.'da seramik ve cam malzemelerin mimaride yüzey oluşturma ve kaplamada kullanımı" adlı yüksek lisans tez çalışmasıyla, 2022'de Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Anasanat Dalı'ndan "Beton, porselen ve cam malzemelerinin sanat alanında inovatif kullanım olanaklarının araştırılması" adlı sanatta yeterlik tez çalışmasıyla mezun olmuştur. Disiplinler arası bir sanat eğitimi alan Tazeoğlu Filiz, bu yaklaşımı malzeme, teknik ve kavramsal süreçlerine yansıtmaktadır. Üretimlerinde ağırlıklı olarak alçı kalıpla şekillendirme yöntemini tercih eden sanatçı, bu yöntemle oluşturduğu birimleri parça eklemeli dekor tekniğiyle bir araya getirerek bütüncül kompozisyonlar üretmektedir. Endüstriyel teknikleri sanatsal seramik üretimine entegre etmesi, parça eklemeli dekor tekniğine getirdiği özgün yorum ve inovatif malzeme kullanımı, Filiz'in çağdaş seramik sanatçısı kimliğini oluşturmaktadır.

PARÇA EKLEMELİ DEKOR TEKNİĞİ

Seramik sanatında parça eklemeli dekor tekniği, çeşitli yöntemlerle şekillendirilen parçaların tasarıma uygun bir şekilde yüzeye eklenmesi prensibine dayanmaktadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü, slmcinar@gmail.com, Orcid: 0000 0002 2380 1818

Kaynaklar

- Ayta, T. (2017). *Toprak Sanatlarında Dekoratif Uygulama Yöntemleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:3468
- Frigola, D. R. (2006). *Seramik*. (Çev. Feza Altunıç). İnkılap Kitabevi.
- Rona, Z. (1997). Kabartma. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi Cilt 2*. Yem Yayın.
- Sözen, M., Tanyeli, U. (1992). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
- Tazeoğlu Filiz, F. (2025). Ferda Tazeoğlu Filiz ile Görüşme.
- Tazeoğlu Filiz, F., (2024). Çağdaş Seramik Sanatında Kullanılan Astar Dekorları ve Uygulama Yöntemleri E. Akça ve H. Ak (Ed.) *Plastik Sanatlar Alanında Seramik Ve Cam Üzerine Yaklaşımlar 2*. Akademisyen Yayınevi.
- Tazeoğlu Filiz, F., & Çınar, S. (2024). Seramik sanatında renk ilişkilerinin Johannes Itten'in renk teorisi ekseninde değerlendirilmesi. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 923-938. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1441981>

Görsel Kaynakça

- Görsel 1 Ferda Tazeoğlu Filiz Kişisel Fotoğraf Arşivi.
- Görsel 2 Ferda Tazeoğlu Filiz Kişisel Fotoğraf Arşivi.
- Görsel 3 Ferda Tazeoğlu Filiz Kişisel Fotoğraf Arşivi.
- Görsel 4 Ferda Tazeoğlu Filiz Kişisel Fotoğraf Arşivi.
- Görsel 5 Ferda Tazeoğlu Filiz Kişisel Fotoğraf Arşivi.
- Görsel 6 Ferda Tazeoğlu Filiz Kişisel Fotoğraf Arşivi.
- Görsel 7 Ferda Tazeoğlu Filiz Kişisel Fotoğraf Arşivi.

BÖLÜM 8

AYFER KARAMANI'NİN SANATINA BÜTÜNCÜL BİR YAKLAŞIM

Senem Aker ENSARİ¹

GİRİŞ

1933 yılında İstanbul'da doğan Ayfer Karamani, Türkiye'de seramik sanatının çağdaşlaşma sürecine tanıklık etmiş ve bu sürece özgün sanatıyla önemli katkılar sunmuş öncü isimlerden biridir. Sanatçı İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisinin Kumaş Desenleri ve ardından Seramik bölümlerinden mezun olmuştur. Ayfer Karamani, akademi yıllarında modelaj atölyesinde ilk kez çamurla tanışmış; ancak seramiğe yönelmesi, Kumaş Desenleri bölümünden mezun olduktan sonra, bu alanın ifade olanaklarını tek boyutlu bulmasıyla gerçekleşmiştir (Karamani Pekin, 1998, s.18). Karamani, mezuniyetinin ardından eşi Sabit Karamani ile birlikte, dönemin seramik sanatına ilişkin olanaksızlıklarına rağmen kurdukları atölyede çalışmalarını kesintisiz biçimde sürdürmüştür. Bu sınırlı koşullar içinde özgün çözümler geliştirerek sanatsal üretimlerine kararlılıkla devam etmişlerdir. Tüm zorluklara karşın Karamani, seramiğe duyduğu heyecanı hiçbir zaman yitirmemiş; doğayla kurduğu duyarlı ilişkiyi, figüratif anlatımı ve yalın estetik anlayışıyla harmanlayarak kendine özgü bir üslup geliştirmiştir. Bu özgün yaklaşımı, onu dönemin çağdaş Türk seramik sanatı içinde ayrıcalıklı bir konuma taşımıştır. Seramik sanatçısı Atilla Galatalı'nın "Karamani'lerin 33.Yıl" sergisi için Sanat Çevresi dergisinde yayınladığı yazıda sanatçının zaman içinde hızla değişen sanat anlayışını şu ifadesiyle vurgulamıştır: "Kuşkusuz Ayfer Karamani, değişen zaman ve koşullara çok daha iyi uyum sağlayabilmiş, özgün çanak

¹ Doç., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, senemaker@ibu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1355-7700

Dair Notlar / Notes on Life: A Worldful of Ceramic - Retrospektif 1957–2007” (2007) retrospektif yayını ve öğrencisinin tanıklıklarından hareketle şekillendirilmiş; bu kaynaklardan yola çıkılarak yorumlanmıştır.

Kaynaklar

- Arnheim, R. (2004). Sanat ve Görsel algı: Bir psikoloji denemesi (M. Cihan, Çev.). Metis Yayınları.
- Crowther, P. (1993). Art and Embodiment: From aesthetics to self-consciousness. Clarendon Press.
- Erbay Aslıtürk, G. (2009). Çağdaş Türk seramik sanatında kadın konulu eserleriyle: Ayfer Karamani. Uluslararası – Disiplinlerarası Kadın Çalışmaları Kongresi Bildirileri, 2, 503–508. Sakarya Üniversitesi.
- Güneş, C. (2024). Ayfer ve Sabit Karamani: Sanatın ve seramiğin izinde bir yaratıcı ortaklık. Günüümüz Türk Seramik Cam Çini Sanatçı Seçkileri, 111–126.
- Güngör Ataman, A. (2025, 25 Nisan). Kişisel görüşme.
- Karamani Pekin, A. (2025, Mayıs 14). Kişisel görüşme.
- Ingold, T. (2013). Making: Anthropology, archaeology, art and architecture. Routledge.
- Karamani Pekin, A. (1998). Ayfer Karamani: Toprağın sırları ve 40 yıl. Arzu Karamani Pekin Yayını.
- Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Notes on life: A worldful of ceramic: Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Koren, L. (2008). Wabi-sabi for artists, designers, poets & philosophers. Stone Bridge Press.
- Lange-Berndt, P. (Ed.). (2015). Materiality. Whitechapel Gallery & MIT Press.
- Oğuzcan, Ü. (1988). Arkadaşım Ayfer. Sanat Çevresi, (112), 60–61. (akt. Erbay Aslıtürk, 2009, s. 506).
- Özçelik, H. (2018). Çağdaş Türk seramik sanatında ilk dönem seramik duvar panoları. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(70), 152–161.

İnternet Kaynakçası

- Karamani, A. (2015). Seramikle 60. yıla doğru [Belgesel video]. Vimeo. <https://vimeo.com/147817712>
- Sanatatak. (2023, Temmuz 15). 10 sene aşk çalıştım çünkü aşkı özlüyordum. <https://www.sanata-tak.com/10-sene-ask-calistim-cunku-aski-ozluyordum/>
- Seramik Federasyonu. (2024). Ustam annem Ayfer Karamani. Seramik Federasyonu Dergisi. <https://www.seramikturkiye.org/post/ustam-annem-ayfer-karamani>

Görsel Kaynakça

- Görsel 1** Senem Aker Ensari Kişisel Koleksiyon.
- Görsel 2** Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Görsel 3** Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Görsel 4** Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Görsel 5** Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Görsel 6** Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Görsel 7** Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Görsel 8** Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Görsel 9** Karamani, A. (2007). Seramik dolu bir dünyadan yaşama dair notlar / Retrospektif 1957–2007. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Görsel 10** Seramik Federasyonu. (2024). Ustam annem Ayfer Karamani. Seramik Federasyonu Dergisi. <https://www.seramikturkiye.org/post/ustam-annem-ayfer-karamani>.
- Görsel 11** Seramik Federasyonu. (2024). Ustam annem Ayfer Karamani. Seramik Federasyonu Dergisi. <https://www.seramikturkiye.org/post/ustam-annem-ayfer-karamani>.
- Görsel 12** Seramik Federasyonu. (2024). Ustam annem Ayfer Karamani. Seramik Federasyonu Dergisi. <https://www.seramikturkiye.org/post/ustam-annem-ayfer-karamani>.

BÖLÜM 9

GELENEĞİN TAŞIYICISI: ÇİNİ SANATÇISI MEHMET KOÇER

Şükran DURAN ¹

GİRİŞ

Kütahya Çiniciliği, 15. yy. itibari ile İznik Çiniciliğine paralel olarak üretimlerini sürdürmüş, erken dönemlerde halka yönelik ve naif üretimleriyle alanda etkin olmuş olsa da 18. yy. itibarıyla İznik'in yerini alan bir üretim merkezi haline gelmiştir. Günümüzde hala aktif bir şekilde üretimlerine devam eden Kütahya'da birçok atölye ve bu atölyelerde çalışmalarını sürdüren birçok sanatçı bu sanat dalını yaşatmaktadır.

Bu sanatçılardan biri olan Mehmet Koçer geçmişin deneyim ve kültürel mirasını taşıyarak geleceğin sanatına yön veren Kütahya Çiniciliğinin en önemli temsilcilerindendir. Çini sanatına 30 yılını vermiş bir sanatçı olarak, geçmişin belleğini bilgelikle kullanarak kendine özgü bir ifade dili oluşturmuştur. Koçer çini sanatının sadece korunmasını değil, aynı zamanda gelişip dönüşmesini kendine misyon edinmiş ve bu sanatı zamanımızın anlayışıyla yeniden inşa etmiştir.

HAYATI

1951 yılında Elazığ'ın Ağın ilçesinde doğan Mehmet Koçer, ilkokul ve ortaokulu Ağın'da tamamlamıştır. 1969 yılında Tunceli Erkek İlköğretim Okulundan mezun olan Koçer, aynı yıl Mersin'de göreve başlayarak 6 yıl kadar ilköğretim öğretmenliği yapmıştır. 1970 yılında evlenmiştir. Kütahya'da öğretmenlik yapar-

¹ Ar. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, sukran.duran@deu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-2694-5876.

Kaynaklar

- Bardak, A. S. (2021). *Günümüz Kütahya Çiniciliğinde Çini Sanatçısı Mehmet Koçer*. (Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi). YÖK Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=8tbPippmWV_b-Irrn9YEAIArWgPd02clpsUSHT5cRQFL8Xvt7A4vuu-P5ay0ARx_w
- Deniz, B. (2022). *Mavi Beyaz Baba Nakkaş Üslubunun İncelenmesi ve Mehmet Koçer ile Günümüzde Yansması*. (Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi). YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=r4l1HnmXxFQovUpYAyUmXK3XNZGPRql32n3qnEfca-DPMqD1od-0bZacoUFZ5Yab1>
- Koçer, M. (2024, Kasım). Kütahya çini sanatı ve geçmişten geleceğe çini sanatı ile ilgili görüş ve düşünceler. 6. *Seramik Sanatı Eğitimi Konferansı*, Kütahya, Türkiye.
- Mehmet Koçer. (n.d.). Güray Müze. <https://www.guraymuze.com/icerik/63/mehmet-kocer>
- Görsel Kaynakça**
- Görsel 1:** <https://www.facebook.com/photo/?fbid=612330067150809&set=a.612330040484145>
- Görsel 2:** Mustafa Bilgi Koçer, kişisel iletişim, 7 Mayıs 2025
- Görsel 3:** Bardak, A. S. (2021). *Günümüz Kütahya Çiniciliğinde Çini Sanatçısı Mehmet Koçer*. (Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi). YÖK Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=8tbPippmWV_b-Irrn9YEAIArWgPd02clpsUSHT5cRQFL8Xvt7A4vuuP5ay0ARx_w
- Görsel 4:** Mustafa Bilgi Koçer, kişisel iletişim, 7 Mayıs 2025.
- Görsel 5:** Mustafa Bilgi Koçer, kişisel iletişim, 7 Mayıs 2025.
- Görsel 6:** <https://www.guraymuze.com/icerik/63/mehmet-kocer>
- Görsel 7:** Mustafa Bilgi Koçer, kişisel iletişim, 7 Mayıs 2025
- Görsel 8:** Meral Çetin. (n.d.). Mehmet Koçer [Görsel]. Pinterest. <https://es.pinterest.com/pin/5348093295367648/>

BÖLÜM 10

POSTHÜMANİST BİR SANATÇI OLARAK JULIETTE CLOVIS

Yusuf Can KULAK¹

GİRİŞ

Posthümanizm, sibernetik, antropesen, post modernizm, transhümanizm ve hakikat sonrası gibi 21. Yüzyılı tanımlayan temel bir paradigmadır. Posthümanizm, modern insanın merkezde olduğu düşünce sistemlerine karşı geliştirilmiş çok disiplinli bir yaklaşımdır. İnsan ile insan olmayan varlıklar (hayvanlar, makineler, nesneler, doğa, yapay zekâ vb.) arasındaki hiyerarşik ilişkiyi sorgular ve bunun yerine etkileşime dayalı, çoğulcu bir varlık anlayışı önerir. Bu bağlamda posthümanist düşünce, yalnızca teknolojik gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan bir teorik alan değil aynı zamanda etik, ekolojik ve sanatsal düzlemlerde de insan-sonrası (post-anthropocentric) bir sorgulama alanı yaratır. Posthümanist düşünce, çağdaş sanatta yalnızca teknik veya estetik bir dönüşümü değil; aynı zamanda ontolojik, etik ve politik bir yeniden konumlanmayı da zorunlu kılmaktadır.

Bu paradigma değişimiyle birlikte sanatçılar, bireysellikten kimlik temsillerine, toplumsal meselelerden doğa-insan ilişkilerine uzanan çok katmanlı konuları yeniden değerlendirmekte; insan-merkezli bakış açılarını aşarak, insan-sonrası varoluş biçimlerine dair olasılıkları sanatsal üretimlerinde görünür kılmaktadır. Seramik sanatı, doğayla doğrudan ilişkili malzeme yapısı ve biçimlendirme sürecindeki çok yönlü müdahalelere açık yapısıyla posthümanist yaklaşımlarla güçlü bir bağ kurmaktadır. Bu bağlamda günümüz seramik sanatçıları da, yalnızca estetik arayışlarla sınırlı kalmayıp; kimlik, beden, toplumsal cinsiyet, çevresel krizler,

¹ Sanatta Yeterlik Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, y.cankulak@gmail.com, ORCID iD 0009-0001-2612-3303

Kaynaklar

- Atay, R. S. (2023). Creative posthumanism and Bogdan Rata. *Revue Dessciences Politiques*, 79, 101–111. <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1195330> (Erişim tarihi: 12 Mart 2025).
- Snell, B. (2018). Ben Snell. *AIArtists.org*. <https://aiartists.org/ben-snell> (Erişim tarihi: 11 Şubat 2025).
- Braidotti, R. (2021a). *İnsan sonrası* (Ö. Karakaş, Çev.; 4. baskı). İstanbul.
- Braidotti, R. (2021b). *İnsan sonrası bilgi* (S. Sam & E. Çapa, Çev.; 1. baskı). İstanbul.
- Ceramicsnow. (2025). Juliette Clovis. *Ceramics now*. <https://www.ceramicsnow.org/julietteclovis/> (Erişim tarihi: 17 Şubat 2025).
- Chau, A. (2023). Our obsession with reality. *Studio potter*. <https://studiopotter.org/our-obsession-reality> (Erişim tarihi: 19 Aralık 2024).
- Clovis, J. (2025). Juliette Clovis About. <https://www.julietteclovis.com/about> (Erişim tarihi: 1 Nisan 2025).
- Designcollector. (2025). Porcelain busts of Juliette Clovis, May 19 2017, By Arseny Vesnin in Art, Sculpture, France, 2017. <https://designcollector.net/likes/porcelain-busts-of-juliette-clovis> (Erişim tarihi: 19 Şubat 2025)
- Demilked. (2023). Sternocera, by Juliette Clovis. <https://www.demilked.com/sternocera-by-juliette-clovis/> (Erişim tarihi: 13 Mart 2025)
- Dorin, A. (2015). Artificial life art, creativity, and techno-hybridization. *Massachusetts Institute of Technology Artificial Life*, 21 (3), 261–270. https://doi.org/10.1162/artl_e_00166 (Erişim tarihi: 29 Mart 2025).
- FerrinContemporary. (2025). Sergei Isupov, on view. <https://ferrincontemporary.com/portfolio/sergei-isupov/> (Erişim tarihi: 10 Nisan 2025).
- Hassan, I. (1977). Prometheus as performer: Toward a posthumanist culture? *The Georgia Review*, 31 (4), 830–850. <http://www.jstor.org/stable/41397536> (Erişim tarihi: 12 Ocak 2025).
- Haraway, D. (2006). Siborg manifestosu, geç yirminci yüzyılda bilim, teknoloji ve sosyalist-feminizm (O. Akinbay, Çev.). *Agora Kitaplığı*.
- Hayles, N. K. (1999). *How we became posthuman: Virtual bodies in cybernetics, literature, and informatics*. University of Chicago Press.
- Herbrechter, S. (7 Temmuz 2021). Posthumanist aesthetics. <https://stefanherbrechter.com/wpcontent/uploads/2021/07/PosthumanistAesthetics.pdf> (Erişim tarihi: 17 Aralık 2024).
- Inspiration Grid. (2 Mart 2020). Porcelain Sculptures by Juliette Clovis. <https://theinspirationgrid.com/porcelain-sculptures-by-juliette-clovis/> (Erişim tarihi: 19 Ocak 2024).
- Milner, A. (2010). *Tenses of imagination: Raymond Williams on science fiction, utopia and dystopia*. Peter Lang.
- Sierzpotowski, K. (1 Mart 2020). New porcelain sculptures that merge female forms with elements of nature by Juliette Clovis, Colossal. <https://www.thisiscolossal.com/2017/03/porcelain-sculptures-by-juliette-clovis/> (Erişim tarihi: 17 Nisan 2024).
- Urban Nation. (2025). Juliette Clovis. <https://urban-nation.com/artist/juliette-clovis/#theartistbio> (Erişim tarihi: 17 Mart 2024).

Görsel Kaynakça

- Görsel 1:** Chau, A. (2023). Generated love. <https://www.adamchau.com/portfolio/generated-love> (Erişim tarihi: 17 Nisan 2025).
- Görsel 2:** Clovis, J. (2025). Diptych Reptilian eggs, 2021. <https://www.julietteclovis.com/wise-virgin-foolish-virgin/?pgid=jxrlz4xg-5025ea3d-5166-4286-ab9f-e2e4bcb466d6> (Erişim tarihi: 1

- Nisan 2025).
- Görsel 3:** Clovis, J. (2025). Epithelantha micromeris, 2026. <https://www.julietteclovis.com/copie-de-cernunnos> (Erişim tarihi: 1 Nisan 2025).
- Görsel 4:** Clovis, J. (2025). Medusa, 2018. <https://www.julietteclovis.com/copie-de-cernunnos-1> (Erişim tarihi: 1 Nisan 2025). Clovis, J. (2025). Julia Clovis, Porte, 2025. <https://www.julietteclovis.com/about> (Erişim tarihi: 1 Nisan 2025).
- Görsel 5:** Clovis, J. (2025). Platycerium, 2019. <https://www.julietteclovis.com/copie-de-diptych-virgin> (Erişim tarihi: 1 Nisan 2025).
- Görsel 6:** Designcollector. (2025). Porcelain busts of Juliette Clovis, May 19 2017, By Arseny Vesnin in Art, Sculpture, France, 2017 <https://designcollector.net/likes/porcelain-busts-of-juliette-clovis> (Erişim tarihi: 1 Mayıs 2025).
- Görsel 7:** FerrinContemporary. (2025). Sergei Isupov, On View. <https://ferrincontemporary.com/portfolio/sergei-isupov/> (Erişim tarihi: 25 Nisan 2025).
- Görsel 8:** Snell, B. (2018). *Jenny'nin Rüyası, Jenny's Dream*, 2018. <https://aiartists.org/ben-snell> (Erişim tarihi: 11 Nisan 2025).